

Izhaja  
10. in 25. dne  
vsakega meseca.

Stoji za  
celo leto 3 rid —  
pol leta 1 „ 60  
četrti „ — 80  
Posamezne štev.  
15 kr.

Oznaniła  
ikrat natisnena  
od vrste 15 kr.

Naročnina,  
označila in reklamacije  
posiljajo se  
upravnistvu  
v Maribor.  
Odpri reklamacije so  
poštne proste.

# POPOTNIK.

Glasilo

„Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

Izdajatelj in urednik:

M. J. Nerat, nadučitelj.

Spisi in dopisi  
posiljajo se  
urednistvu  
v Maribor,  
Reiserstrasse 8.

Pismom,  
na katera se želi  
odgovor,  
naj se prdene  
primerna poštna  
znamka.

Na anonimne do-  
pise se neoziramo.

Ne frankovana pisma,  
se ne sprejemajo.

Rokopisi  
in na  
sema poslane knjige  
se ne vračajo.

## Učava in učna pot spisja in jezikovega zloga v ljudski šoli.

(Radoslav Knaflič.)

Spisje izhaja iz jezikovega zloga; zato je treba v razpravi o spisju govoriti tudi o jezikovem zlogu. Oboje je v ljudski šoli tolike važnosti, da je pouku in jeziku le v korist, ako se oboje med učiteljstvom pogosto razpravlja.

Važnost učenja jezikovega zloga in spisja v ljudski šoli priznavajo vsi pedagogi. Eni nazivajo spisje „zrcalo šole“, drugi „krono učnega jezika“, zopet drugi „višino“, do katere so se učenci v šoli povzpeli, a vsi se vjemajo v prepričanju, da je spisje „merilo“ jezikovega pouka. Šola torej zahteva sama na sebi posebne pozornosti za obliko in obseg spisja.

Da se učenci v ustmenem in pismenem jezikovem zlogu dobro izvežbajo, je treba mnogo potrpežljivosti, vstrajnosti, dela in časa. Učni jezik zahteva že sam po sebi, da bi se učiteljstvo spisja ne izogibalo, temveč ga vestno gojilo, imajoč pred očmi izkušnost, da uprav jezikov zlog mnogo prispeva k izobražanju mladine za praktično življenje.

### I.

Jezikov zlog se v ljudski šoli goji na vseh stopnjah uštevši prvo šolsko leto. Spisne vaje pa se prav za prav prične s tretjim oziroma s četrtnim šolskim letom. Da je moči spisje na višjih stopnjah z uspehom gojiti, je treba na nižjih stopnjah učence v jezikovem zlogu dobro vaditi. Vaje jezikovega zloga morajo biti primerne ter ne smejo prekoračiti meje učenceve izkušnosti. Prehajati je torej od ložjega k težjemu, od enostavnega k sestavljenemu, od bližjega k oddaljenemu itd. Pravilno izgovarjanje učiteljevo, njegovo neprestano popravljanje in odpravljanje jezikovih nepravilnosti učencev in posnemanje učencevo pravilnega govora učiteljevega krči že v prvem šolskem letu pot pismenemu zlogu ali spisju. Osobito je treba učitelju pri izbiranju spisnih nalog ozirati se na učencevo izkušnost, da se vzbuja zanimanje in da se spisje ne obtežuje. Učence je treba na spisje dobro pripravljati, kar se vrši celo v srednjih šolah.

Pouk v spisju je moči razdeliti na 3 stopnje in sicer:

- A. na stopnjo priprave,
- B. na stopnjo posnemanja,
- C. na stopnjo samostalne tvoritve.

### A. Priprava.

Prva priprava na jezikov zlog in spisje v ljudski šoli je názorni nauk v prvem šolskem letu. Ako učitelj v názornem nauku učence razumno in mnogo vadi v pravilnem

jezikovem zlogu (govoru), se predstave otročje izkušnosti hitreje jasne, njihov jezikov in duševni obzor se širi, oni se nančé pravilno govoriti ter se prilagodijo na šolsko življenje. Učitelj vadi učence pravilno prepisovati iz table, „Začetnice“; z narekovanjem besed in kratkih stavkov jih privadi na pravopis in jih seznani z začetnimi slovniškimi pravili. V drugem in tretjem šolskem letu se učenci enakim, toda razširjenim načinom pripravljajo z razpravami berilnih sestavkov, z ustmenimi popisi, z učenjem na pamet, s slovniškimi vajami, s pravilnim prepisovanjem in z dobro urejenim pravopisom na pravo spisje, katero se prične v pravem pomenu besede s četrtem šolskim letom.

Predpisane jezikove ure nikakor ne zadostujejo za osvojenje lepega jezikovega zloga. Pri nas na slovenskem Štajerskem toliko manje, ker se nam žalibog od učnega jezika jemljó ure za drugi deželni jezik; zato nam je še posebej skrbeti in gledati, da gojimo v imenu sredotočja ali koncentracije učni jezik pri vseh drugih urah in predmetih s podvojeno pozornostjo. Vsako računsko nalogo, sleherni popis, razpravo o posameznih rečeh, slehernó čtivo, vse, vse je treba izraziti v lepem in pravilnem jezikovem zlogu, v čistem in pravilnem jeziku. Vsaka učna ura, vsak šolski predmet je ob enem jezikova ura, čeprav v njej ne razlagamo slovnice. Jezikov zlog je v ljudski šoli tista os, okoli katere se vrti ves pouk, a spisje je cvet in sad tega jezikovega pouka.

#### B. Posnemanje ali vpodabljanje (reprodukcija).

Dete se nauči govoriti s posnemanjem; sliši namreč govoriti mater ter upodablja njene glasove, govoreč za njo. A ne samo navadna govorica, temveč tudi jezikov zlog, pravilni jezik se prisvoji z neprestanim posnemanjem pravilnega govora v šoli, katerega podpirajo slovniška pravila; zato je v prvi vrsti neobhodno potrebno, da učitelj sam pravilno in lepo izgovarja besede, da so naše učne knjige pisane v pravilni slovenščini in brez tiskovnih pogršok. Ako li strogo pazimo na pravilni govor učencev in ako smo jim sami uzor pravilnega govora, naučé se tekom let dobro rabiti pravilni zlog učnega jezika. Nareče se sicer v kratkem času ne da odpraviti, a dá se v mnogih ozirih popraviti. Treba je tudi pomniti, da je mladina že po svoji prirojenosti jako vsprejemljiva, ona ne proizvaja (reprodukuje) ničesar in tudi ne more ničesar proizvajati; kajti pogrška vira iz katerega bi zajemala. Uprav zato zahtevajo poznavalci teh naravnih razmer, da se naj na srednji stopnji ljudskih šol goji izključno le posnemanje ali vpodabljanje in sicer:

1. posnemati vsebino in obliko,
  2. posnemati vsebino a obliko najti in
  3. posnemati obliko, a vsebino ali snov najti.
1. Posnemati vsebino in obliko.

Z ozirom na posnemanje vsebine in oblike je najbolje, da začnemo s pripovedmi, katere damo ponavljati. Ko so si učenci prisvojili zmožnost kratke povesti na pamet napisovati, preidemo k popisu. Popis je težavnejši, ker zahteva od učencev znake rečij po njihovi važnosti med seboj primerjati in urejati ter glavne znake s postranskimi tako spajati in združevati, da je predmet razumno popisano.

Najtežji popis je razprava. Potežkoče, katere razprava učencem proužročuje, tiče v tem, da zahteva razprava lepega zloga, katerega si morajo sami ustvarjati in da napišejo to, kar so pri prematranju predmeta občutili; zato moramo biti z razpravami štedljivi in skopi.

Še več zahteva od duševne učenceve delavnosti primerjava; kajti učencem je v tem slučaju sestaviti dva popisa in sicer a) popis podobnosti in b) popis razlike predmetov, katere primerjajo.

Pisma so po vsebini svojega pripovedovanja ali popisi, ali razprave ali primerjave. K pismom spadajo tudi važnejše pogodbe in listine. Te poslednje proužročajo učencem precej potežkoč; kajti one obravnavajo razmere, s katerimi še učenci niso imeli ničesar opraviti; zato je neobhodno potrebno, da se ta tvarina po vsebini in obliki dobro pripravi in prebavi, da jo popolnoma umejo.

## 2. Posnemati vsebino, a obliko najti.

Druga skupina spisnih vaj namreč: Posnemati vsebino s prosto obliko se naslanja na to, da učitelj prednaša učencem samo vsebino ter jih navaja obliko samostalno najti in urediti. Čeprav izprememba danih vzorcev ni težavna, zahteva vendar precej spretnosti. Vaje v izpremembi oblike vzbujajo učencu zanimanje in ga vodijo k samostalni delavnosti.

Da pa posnemanje tvarine s prosto obliko ne pade na nizko stopinjo mehanizma, priporoča se navajati učence v premišljevanje ter jih polagoma učiti samostalnega izdelovanja. To smer podpirajo n. pr. sledeče vaje: *a)* Pripovedovati razpravljajoče pesmi v nevezanej besedi. *b)* Podavati razgovor v obliki pripovedi. *c)* Izpreminjati direktni govor v indirektnega in obratno. *d)* Pripovedovati pripoved v obliki razgovora. *e)* Sosredovati vsebino. *f)* Prikrojiti obliko po dani vsebini itd.

## 3. Posnemati obliko a vsebino znajti.

Tretja skupina vpodabljanja ali posnemanja sestoji v tem, da navadimo učence obliko vzorca prilagoditi primerni vsebini. Za take vaje se priporoča posnemati pripovedko z zamenjavanjem oseb, djanja in okolnosti, po danem popisu popisati druge predmete, izdelati slovstveni obraz po danih vprašanjih ali dispoziciji.

## C. Prosta tvoritev (produkcija.)

Ko so se učenci usposobili uzorce, kateri so se jim bodisi z berilom bodisi drugim načinom podali, posnemati, preide učitelj k poslednji stopnji spisja, namreč k prosti tvoritvi. Omenjam pa, da s tem ni nikakor rečeno, da naj učenci vse samostalno ustvarjajo, temveč pod prosto tvoritvijo si mislim sposobnost izbirati tvarino za spis iz znanih virov. Tudi se ne priporoča, da bi na tej višji stopnji reprodukcija nehala in se gojila samo produkcija, prepuščati je torej taktu učiteljevem, gojiti na večrazrednicah po potrebi reprodukcijo in produkcijo. Na eno in dvorazrednicah odpade poslednja.

Za vajo proste tvoritve se lahko uporabljajo berilni sestavki. Učenci naj podavajo pregled berilnih sestavkov, katere so čitali; naj naštevajo, kako je sestavek razdeljen, naj poiščejo nauk ali glavno misel znanega berila ter naj o njej razpravljajo. Naj opišejo znane predmete, upletajoč v popis svoje opazke, naj določijo podobnosti in razlike znanih predmetov, naj napišejo, kar so izkusili ali doživeli itd. Tem načinom se usposobijo korak za korakom izraziti se ustmeno in pismeno ne samo o stvareh, katere so v šoli promatrali, temveč tudi o težavnejših razmerah življenja.

## II.

Dosem sem obravnaval ponajveč stopnje, na katere je paziti pri spisnih vajah, sedaj si je še treba ogledati vire, iz katerih se naj tvarina za spisje zajema. V tej zadevi greše učitelji, kateri ne jemljó snovi za spisje iz znanih predmetov, neimajoč pred očmi načela, spisne naloge izvajati iz pouka. N. pr. Napišite, kar ste doživeli v počitnicah. V to svrhu je bolje popisati nek določen izlet, ki učenca zanima, ali procesijo v dan sv. Rešnjega telesa itd. Pomagajmo učencem z dobrimi nazori ter ne zábimo uporabljati njihove domišljije za spisje. V vsakem slučaju pa izberimo tako tvarino, katera zanima učenca in podpira njegovo samostalno delavnost. Učitelj olehči delo sebi in učencem, ako

izbere snov, katero je v šoli ž njimi obravnaval, kar so čitali, kar dobro umejo in kar so si osvojili. Ako pa učitelj uprav nasprotno postopa, izbirajoč neznano snov, otežuje že itak težko delo še bolj, tako, da jim postane spisje strašilo, katero jih zapeljuje v zvijačo, varanja in goljufanja. Ako izbira učitelj snov za spisje iz znanih beril, stvarnega učenja, izkušenosti učencev, treba mu je le snov urediti in prikrojiti, postranske stvari od bistvenih ločiti, manj važne izpustiti in učence voditi po pravi poti. Da govorim v podobi: „Učitelj je pri spisju podoben razumnemu stavitelju, kateri na stavišču skrbno pazi, da se nakupičeno gradivo dobro in umestno uporablja.“

Ker je snov za spisne vaje zajemati vedno le iz znanih virov, ni treba za spisje posebnih učil in učnih pripomočkov. Ti pripomočki ugajajo več učitelju nego učencem in sicer zató, da mu v učavi rabijo za primer, a ne, da bi iz njih snov zajemal.

Isto tako je želeli, da učitelj v zadevi oblike in vsebine ne stavi prevelikih zahtev, temveč naj izbira spisne naloge vedno z ozirom na izkušnost in sposobnost svojih učencev; naloge, ki presegajo izkušnost, niso prikladne za spisje. Lahke naloge so v vseh ozirih lepše, nego težje. Proste, navadne naloge, katere učenec sam izdelá, so veliko večje vrednosti, nego zvočne zadače ali temata, katere izdelá učenec le s pomočjo učiteljevo ali s podporo drugih oseb.

Tudi z ozirom na zlog ne zahtevajmo preveč. Učencevi spisi niso uzori; zato zahtevajmo kratke stavke, varujoč se pred mnogozloženimi in na dolgo sestavljenimi stavki, osobito pred perijodami, ki presegajo učenceve duševne sile. Geslo: „Jezikov zlog je zrealo človekove izobraženosti“, se naj nanaša na nas učitelje in sploh na osebe, ki so obiskovali srednje šole, a ne raztezajmo ga na učence ljudske šole, ki se boré v slovniškem boju.

Tretja važna zadeva, spadajoča k učavi spisja, je poprava ali korektura.

### III.

Svrha poprave nalog je, učence opozarjati na storjene pogoške, delovati na to, da o njih premišlujejo, se v pismenem jezиковem zlogu dovršujejo ter se v naslednjih spisnih nalogah prej storjenih pogošk izogibajo.

V premišljevanju o popravi ali korekturi nastane vprašanje, ali poprava ustreza svojemu namenu ali ne. V tej zadevi vladajo, kakor dokazuje šolska praksa, različna mnenja. Vkljub temu zasluži poprava nalog pozornega uvaževanja, osobito radi tega, da se doseže edinost.

Poglejmo kako v tej zadevi učiteljstvo postopa! Nekateri razločujejo v pismenih domačih nalogah dvojno izvršilo, namreč: a) Prvopis ali koncept in b) prepis prvopisa na čisto v zvezke; zato zahtevajo od učencev po dva zvezka, sicer zvezek za prvopise in zvezek za prepis popravljenega prvopisa. V jezikovi učni uri se prvopis v šoli na tabli skupno popravlja, kateri popravek prepisejo učenci kot šolsko nalogo na čisto v drugi zvezek. Ta učni postop ima, kar se tiče domačih nalog in skupne poprave, svoje dobre strani, a mehanični prepis je manjšé vrednosti.

Drugi pregledajo zvezke doma, ter potem v šoli opozarjajo učence na storjene pogoške, katere učenci ob straneh zvezka popravljaajo; slabe naloge ukažejo še enkrat pisati.

Tretji izdelujejo naloge v šoli z učenci, kateri jih pišejo v posebne zvezke, a doma jih prepisejo na čisto v druge zvezke. Ta način ne nagradi učencu nikdar tistega duševnega dela, kakor, če bi bil nalogo samostalno izdelal. Povrh tega podpira ta način mehanizem, ki nema nobene cene in ne vodi k samostalnosti.

Četrti ukažejo učencem, pregledavši naloge, se popravljenó nalogo na pamet naučiti. Ta način je le v onih slučajih priporočati, če je naloga res uzorna in če je res vredna

se je na pamet učiti. Toda pomisliti je treba, da tem načinom dodavajo učencem novo delo.

Na nekaterih šolah praktikujejo način, da učitelj učence na pogoške samo opozori, pozivajoč jih nalogo še enkrat in sicer brez pogoške pisati. Taka poprava je le tedaj plodonosna, ako se je določil za njo kratek rok. V daljšem roku naredi učenec zopet iste in morda še več pogošk; kajti v tem času so mnogoštevilni dojmi in utisi napolnili učencevo mišljenje ter zatemnili učiteljevo navodilo.

Nekateri učitelji v šoli popravo narekujejo, s čim si olehčijo sicer delo, a ne ustrezajo važnosti spisja.

Ako učitelj ne pregleda nalog, če pogošk ne označi, temveč koncem naloge zapiše le besedo „videl“, ne doseže nikdar zaželjenega uspeha. Učenec, ki je svojo nalogo več ali manj vestno pisal, pričakuje, da jo učitelj točno pregleda in vestno popravi. Učenec misli namreč, da ni delal za sebe, temveč za učitelja. Opazi li priden učenec, da učitelj ne pregleduje njegovih nalog, omahne polagoma v svojej pridnosti ter piše nazadnje slabe naloge; tako je postal po krivdi učiteljevi nevesten in površen. Poprava nalog otežuje sicer učitelju njegov poklic, a vendar se je naj ne izogiba radi velike njene učne in vzgojne vrednosti.

Poprava nalog se naj vrši z znamenji po neki določeni dispoziji tako, da se delajo za enakovrstne pogoške tudi enaka znamenja n. pr.:

- a) znamenja za pogoške iz lahkomišelnosti,
- b) znamenja za pravopisne pogoške,
- c) znamenja za slovniške pogoške,
- d) znamenja za pogoške proti zlogu,
- e) znamenja za stvarne pogoške,
- f) znamenja za logično nesmisel itd.

S tako ali slično ureditvijo popravnih znamenj si ne pridobi učitelj samo časa, temveč tudi lažje spoznava jezikove nedostatke svojih učencev, da nadomesti slovniško oziroma jezikovo vrzel s ponavljanjem in dopolnjevanjem učne tvarine. Glavna prednost takih enakovrstnih znamenj pa tiči v tem, da si učenec sam najlažje zapomni, proti katerim pravilom najčesče greši.

V presojevanju nalog imejmo vedno pred očmi individualnost in duševno sposobnost učencevo. Ne obsojajmo nalog slabjših učencev, ako so se trdili jih marljivo izdelati, če tudi se jim trud ni posrečil, vspodbujajmo jih in priznavajmo, kar je priznanja vredno, da ne potlačimo njihovega zanimanja. Nasproti pa pokarajmo z vljudnim glasom nedarjene in zmožne učence, ako niso svojih nalog izvršili s točnostjo in pazljivostjo.

Konečno treba paziti na prijetno zunanjo upravo nalog. Učenci naj imajo enake zvezke, v nobenem zvezku ne sme manjkati čistega pivnika, pisava mora biti pravilna in lepa, ustrezajoča krasopisnim pravilom.

Na večrazrednicah doloži domača učiteljska seja enaka popravna znamenja za vse razrede srednje in višje stopnje.

---

## O navadnih ulomkih.

Piše Matija Heric.

Številka 9. našega cenjenega „Popotnika“ me je vspodbudila, da sprožim tudi jaz svoje misli o navadnih ulomkih.

Kdo izmed častitih tovarišev sotrudnikov še ni naletel na težkoče, računajoč z navadnimi ulomki, katerih se itak v ljudski šoli ne moremo izogniti; kajti zahteva jih vsakdanje življenje.



Vse to me je napotilo, da sem že več let zbiral svoje izkušnje, pretresujoč razne misli sem ter tje sprožene o metodiki v računstvu z ulomki.

Kaj ne, dragi čitatelj, da si se posebno mučil z učenci vred, kadar ste računali, recimo delili z navadnimi ulomki. Prisvojili so si učenci sicer navadna pravila, po katerih so izvrševali uporabne račune; a opozarjajoč jih za nekaj tednov na ista pravila, da bi se prepričal, ali so še njihova last, izvedel si, da so je vedeli samo na pol, če tudi si ob vsaki ugodni priliki izvršujé praktične naloge jemal je v poštev. Ne misli si, dragi sotrudnik, da se je le Tebi tako godilo, ali še se ti godi, marveč tudi stareji metodiki so našli v vsem računstvu največji križ ravno tu. Sloveči Diesterweg pravi pretresujoč računanje v ljudski šoli: „Zeitlebens denkt der Schüler an die Marter, welche die Bruchrechnung ihm verursacht hat“. Preudarjaje bistvo navadnih ulomkih se je izrazil ta sloveči šolnik v našem smislu: „Das Rechnen mit gemeinen Brüchen ist gar nicht in dem Grade von dem Rechnen mit (benannten) ganzen Zahlen verschieden, als man vielfach annimmt“. Ta resnični nazor Diesterweg-ov je potrdilo več sedanjih metodikov. Na tem mestu opozarjam naše bralce na novo teoretično-praktično knjigo Rudolf Knilling-ovo: „Die naturgemäße Methode des Rechenunterrichtes in der deutschen Volksschule“. Prvi del se zove: „Die psychologischen Grundlagen der naturgemäßen Rechenmethode“. Ti Knilling-ovi spisi so tudi napotili znanega avstrijskega metodika, meščanskega ravnatelja Em. Fitzga v Badenu, da je izdal leta 1893. slovečo knjigo: „Die natürliche Methode des Rechenunterrichtes in der Volks- und Bürgerschule“. V prvem delu imenovane knjige Knilling-ove je med drugimi tudi natančno dokazano, da ni ravno duhovito, rabiti imenovalce kot množitelje in delitelje, in ravno ta Knilling-ov dokaz potrjuje in utemeljuje naše nazore o računanju z navadnimi ulomki.

Povsod, kjer se gre za kak predmet, da bi ga spoznavali po bistvu njegovem, kakor n. pr. v prirodopisju, prirodoslovju, zemljepisju, pomagamo si z nazorili, zakaj ne v računanju z ulomki? Tudi tukaj hočemo povdarjati nazorni princip. Sicer so metodiki razširjali krivi nauk, da se ima umakniti nazorilo, ako so iz nazornosti učenci že spoznali pomen navadnih ulomkov. Posledica tej duševni abstrakciji je kopica pravil o računanju z ulomki, so operacije, ki se vrševajo z imenovalcem brez vsega pravega temelja, goli mehanizem, v katerem se vrti duh učencev okoli abstrahovanih pravil, ne da bi učenec samodeloval, prezrvši vse premise, katere bi moral najti sklepa je učenec sam.

In ta mehanična pravila zmotijo celo učitelja, da prezira bistvo naloge ter na podlogi v računici navedenih pravil dovede po krivem potu učence svoje do rezultata, zanemarjaje pravilni stvarni in logični sklep.

Tako piše častiti mi gospod tovariš Vrščaj v 9. številu našega cenjenega lista: „Ne vem sicer . . . . . Ubijajo se . . . . . Eno, . . . . . učenec mora biti prepričan o tem, da ostane ulomkova vrednost vedno ista, ako . . . . . Vaja v pretvarjanje Če na ta način razjasnimo . . . . . ne bo treba tožiti . . . . .“ V zadnjem odstavku: „Katero število bo imenovalce . . . ? Tako tudi: „S katerim številom . . . ?“

Ali se res na ta način pretvarjanja v ulomke iste vrednosti učenci prepričajo, od kod to pride, tega ni dokazal pisatelj. Ravno tu tiči hiba, da učenci na podlagi povedanega pravila ne spoznavajo bistvo ulomkov. Ako polovice množimo, ne dobimo nikakor četrtn, osmin, desetn, dvanajstin itd., temveč vedno le polovice. Prepričajo pa se učenci o podanem mehaničnem pravilu istinito, rekoč: Ako delimo polovico v 2 enaka dela, dobimo četrtnine, in sicer za vsako polovico  $\frac{2}{4}$ , torej  $\frac{1}{2} = \frac{2}{4}$ , ravno tako: Delivši polovico v 3 enake dele, dobimo za vsako polovico  $\frac{3}{6}$  itd. Zdaj se še le sklepa: Tukaj vidite, da daje vsaka polovica 2krat toliko četrtn, 3krat toliko šestin, 4krat toliko osmin itd. Po vsem pa po naših pozneje dokazanih nazorih ni prilično, imenovalce mno-

žiti in deliti; kajti imenovalec nam je samostalni — to resnico potrjuje tudi primerjalno jezikoslovje najvažnejših arijskih jezikov, — torej smatramo ulomke za imena števila.

Iz tega se jasno razvidi, da je omenjeno pravilo duševna abstrakcija izurjenih računarjev — in vsak elementaren računar je posnema, ne da bi se prepričal, kje ima svoj vir in temelj.

Največkrat sem imel priliko opazovati, da učenci najraje menjavajo meritev z delitvijo, in tako ravna je zabredejo v krive sklepe.

V potrdilo te resnice navedem nalogo: „Koliko dni bode gospodinja izhajala z  $10\frac{1}{2}$  kg cukra, če ga potrebuje na dan  $\frac{3}{10}$  kg?“, katero sem videl rešiti primeroma tako-le: Kaj mislite, kako dolgo bode gospodinja izhajala z  $10\frac{1}{2}$  kg cukra? Učenec je pravilno odgovoril: Toliko dni, kolikokrat je . . . . . itd. Kako bodeš to izračunal? (Jaz bodem poiskal, kolikokrat je . . . . .) Učenec je pozabil navesti imeni — prvi pogreški.

Konečno: Jaz bodem  $10\frac{1}{2}$  kg :  $\frac{3}{10}$  kg. (Zopet pravilno.) Kako bodeš to izvršil? Mešano število bodem spremenil v nepravilni ulomek. (Prav za prav sredstvo za smoter.) Ko pa je šlo za to, da bi rešil račun, se je takoj izpremenila meritev v delitev! Prva stopinja na pot zmotljivosti! Kako bodeš ulomek delil z ulomkom? (Krivo.) Jaz bodem delitelja (!) prekopicnil. (Ali se nista sedaj prekopicnila oba v prepad zmotljivosti? Ali ni pustilo mehanično pravilo o delitvi ulomka z ulomkom oba na cedilu? Katero pravilo sta pogrešala oba?) Kako se meri ulomek z ulomkom? Kateri ulomki se morejo meriti? (Istoimeni.) Katere posledice je zakrivila ta zmotnjava? Napačno se je sklepalo. Torej se je meritev izpremenila napačno v delitev in konec po pravilu v množitvev. Meritelj je izgubil ime svoje ter postal neimen delitelj, mesto količnika pa, ki nima nobenega imena in od kojega še le sklepamo na ime, dobila sta zmnožek, noseč istinito ime množencevo (prejšnjega merjenca), in temu sta brez vsega sklepa obesila pravo ime! Ali ni to računanje brez vse logike, brez vse zdrave pameti?

Kako bi moral učitelj učenca napeljati na pravi pot? Tako-le: Koliko dni bode gospodinja izhajala itd.? (Toliko dni, kolikokrat . . . . .) Kako bodeš to izračunal? (Jaz bodem  $10\frac{1}{2}$  kg meril z  $\frac{3}{10}$  kg.) Kako bodeš  $10\frac{1}{2}$  kg meril z  $\frac{3}{10}$  kg? (Mešanega števila ne moremo meriti z ulomkom.) Torej bodemo  $10\frac{1}{2}$  kg spremenili v polovice. ( $21\frac{1}{2}$  kg.) Kako bodeš zdaj meril:  $21\frac{1}{2}$  kg :  $\frac{3}{10}$  kg? (Ne morem, ker polovice ne moremo meriti z desetninami.) Kaj bodeš torej storil? (Polovice bodem spremenil ali menjal v desetine.)

$$1 \text{ polovica} = \frac{5}{10} \text{ kg}, \quad 21\frac{1}{2} \text{ kg} = \frac{5}{10} \text{ kg} \times 21 = \frac{105}{10} \text{ kg}.$$

In zdaj meri:  $\frac{105}{10}$  kg :  $\frac{3}{10}$  kg = 35krat; torej bode gospodinja z  $10\frac{1}{2}$  kg cukra izhajala **35 dni**.

Vse to nas jasno vzbuja, da se vrnemo zopet k čutni nazornosti. Da je računanje z ulomki zelo važno za duševni razvoj se učečega, to spoznavamo najbolj v pravilnem sklepanju. Ne polagaj učenca vsega na jezik, da samo ponavlja to, kar si mu povedal, ne podajaj mu le gotovih rezultatov, a nazorno mu predstavljaj ne samo ulomek sam, ampak tudi vsako operacijo z ulomkom tako dolgo, dokler ne razume bistvo njegovo. To, kar učenec vidi, naj spravlja v primerno jezikovno obliko, tako se še tudi vadi pravilno logično govoriti.

Mi se po vsem strinjamo z onimi metodiki, ki smatrajo za najprilicnejša nazorila kvadrate, predstavljajoče celote; saj te oblikoslovne podobe učenci najlažje risajo in so tudi najprostejše. Vsak kvadrat se razdeli v enake pravokotnike, s katerimi se predočijo celotini deli, katere hočemo imeti. To vse so že tvarjali učenci pri risanju; tu so se v zvezi z računstvom vadili izračunati površje kvadratovo in pravokotnikovo ter iz površja

sklepati tudi na mero dolgoti in širokosti obeh podob. Tudi je razdelitev kvadrata v enake pravokotnike lažja, nego razdelitev kroga na več enakih delov; saj je treba mnogo vaj v risanju, preden učenci morejo pravilno narisati krog. Pretresavši zgoraj omenjeno trditev slovečega Diesterwega rečemo kar naravno in odločno, da smatramo ulomke za imena števila in imenovalce nam je samostalni, s katerim se v istini ne more množiti in deliti.

Se moreš torej čuditi, dragi mi čitatelj, da raznoimenih ulomkov (ulomkov z različnimi imenovalci) ne moremo soštevati in odštevati? Gotovo ne; saj si se prepričal, da raznoimenih celot tudi ne moreš soštevati, ne odštevati. Pri raznoimenih številih moraš izpremeniti raznoimena v istoimena, ravno tako pri računanju z ulomki, da moreš izvršiti operacijo. Razume se pa samo po sebi, da velja to o celotah naštevajočih reči, po bistvu sorodnih (homogen), nikakor pa ne takih, ki so po bistvu neenake (heterogen). Pri tej priliki se spominjam smešnice, ki sem jo čital pred nekimi leti. Nek nadzornik je baje dal učencu, ki je prav vrlo odgovarjal v računstvu, sledečo nalogo: „Kako bodeš seštel 2 kravi in 3 vole?“ Učenec nekaj trenutkov premišljuje odgovori: „To so neenake stvari; torej moramo prej vole v krave spremeniti.“

Torej s celotami po bistvu sorodnimi, n. pr.  $5\ m + 7\ dm + 8\ cm$  itd. se dajo primerjati ulomki; kajti imajo bitni znak, da se lahko izpremené v istoimene.

(Konec pride.)

## Adam Mickiewicz.

V spomin stoletnice njegovega rojstva. Spisal Dragotin Pribil.

„On cierpila z nami, cierpila za milonij.“  
Stroner.

Gotovo vsak narod ima svoje duševne velikane, kateri so žrtvovali svoje življenje v to, da se povzdigne ugled njih sobratov v očeh drugega naroda, da oplemenitijo drevo, katerega vejica so sami, da oslavijo čine svojih pradedov in vlagajo sveto čuvstvo narodnosti v dovzetna srca svojih potomcev.

Poljski narod proslavljal je v dneh od 21. do 28. majnika spomin svojega največjega pesnika in narodnega mučenika, Adama Mickiewicza, ki je istotako žrtvoval sile svojega velikanskega duha probuji tlačene, zatiranega svojega naroda. S poljskim narodom slovili so ga ostali Slovani. Umestno je torej, da se ga tudi mi Slovenci spomnimo in nesmrtnemu pesniku vložimo, če tudi boren list v toli zasluženi venec njegove slave.

Sto let je preteklo, odkar je dvoje zgodovinskih tragedij pretreslo osrčje Evrope. Čim je na zahodu raztrgal tlačeni narod svoje lance, ki so se mu vrezavali do kostij, položile so velevlasti na izhodu ves narod poljski, plemenit, bojevit, hraber, samo zaslepljen narod v tesno rakev; zaman so napenjali narodni bogatirji vse svoje sile, zaman je rosila poljska kri bogate poljane

vse srednje Evrope, zaman je navduševala slavnoznana „Jevcze Polska nie zginela!“ hrabra srca poljskih „legionarjev“ do levje srčnosti: Poljska ni več vstala od mrtvih.

Bilo je po drugi razdelitvi Poljske. Pod nasilstvom tujcev izdahnila je država Jagllo-nov, nesrečni narod trpel je najgroznejše muke. Vsa Evropa gledala je z začudenjem, a brez usmiljenja na smrtni boj poljskega orla, na njegove slednje strepete. V tem času rodil se je v Zaosiu na Litvi največji Poljak, Adam Mickiewicz, najplemeniteji stvor poljskega genija, eden izmed največjih Slovanov in največjih pesnikov vesoljnega sveta.

Ob njegovi zibeli ni srečna mati izražala najsvetejših čuvstev v ljubki pesmici, ni srečen oče z nadpolnim pogledom motril svojega ljubljence: bol in žalost, obup in strah odmevali so iz tužnih melodij, s katerimi so ga roditelji vkolebali v spanje. Temne obraze videlo je oko mladega Litvina, katere je le tu in tam razjasnil mamljivi sijaj one zvezde, ki se je zabliskala koncem preteklega stoletja na temnem nebu tlačanov in obljubljala spas iz težkih spon. In ta obup in ta nada pritisnila sta mlademu srcu neizginljivi pečat brezmejne ljubezni do zatiranega svojega naroda, najčistejšega človekoljubja, najstrastnejega črtenja trinogov.



Ljubil in sovražil je kakor ljubi in sovraži le — Poljak.

Kot dijak na stari akademiji poljski v Lilni zložil je svoje „Dziddy“ — „Dar pri pokopu“. V teh svojih pesmih, ki nepopisljivo učinkujejo po svoji dramatiki na bralca, opeval je svojo padlo domovino. Pozná se jim, da jih je kropil pesnik s svojimi solzami, te krasne cvetke poljske literature.

Zgodovina priča, da je doba največje narodne propasti doba največjih narodnih duhov. Tako se je tudi v najžalostnejši dobi poljske zgodovine združilo v najožje prijateljstvo nekoliko mladih literatov, ki so se bodrili vzajemno k slavnemu delovanju za svojo propalo domovino. Jeklenost značaja, ljubezen do naroda, delavnost, to so bile sile, s katerimi so se mladi boritelji pripravljali na boj za svoj rod in svojo zemljo. V tem krogu zapel je Mickiewicz svojo „Odo mladosti“, pel je svoje „Dziady“ in ko je vlada razdrila to vez, zapel je v istem duhu, če tudi v prognanstvu svojega „Konrada Wallenroda“. „Prizjaciom Moskalom“ znači njegovo samozatajevanje. V „Knjigi poljskega suženstva“ tugoval je nad narodnim propadom in kropil narodno gomilo s svojimi solzami. Izmed njegovih drugih del naj omenim samo še „Pan Tadeusz“, evangelij poljske slave in poljskega bogatirstva.

Brezmejna ljubezen njegova do svojega naroda jela je obupavati, čim dalje, tem bolje. Še enkrat mu je zasvetila nada na temnem obzorju. Veliko leto 1848. naj bi tudi njegovemu narodu odtrgalo težki pokrov njegove rakve. S strastnim navdušenjem agitoval je za svoj rod. Celo na Bospor se je podal, da vskresne tu izginole „legione“. A neizprosljiva smrt mu je prestrigla daljnje delovanje. Umrli je leta 1855.

Ako motrimo življenje in delovanje poljskega pesnika, ne vemo, kaj bi občudovali

bolje: pesnika ali človeka. Kot človek je eden izmed tistih, „jimž lidé starověku vznášeli chramy, — jako básník jest největší v svém národě, a jeden z největších duchů světa“. Bil je pesnik, kateremu ni umetnost sama na sebi smoter. Blažil in bodril je z zvoki nesmrtné svoje lire svoj narod. Velikim narodom je „básník jen umělec, umění a krása jejich cíl a ideál, pro národy nešťastné jsou oni něčím větším jsou chléb a manna, slunce a rosa života“. In Mickiewiczove poezije so v istini postale kruh in mana poljskemu narodu.

Mickiewicz rešil je poljsko slovstvo iz spon psevdoklasicizma, odprl ji pot do onega stališča, na katerem stoje slovstva prvih narodov. Njegove pesni so biseri svetovne poezije. Tu toguje, kakor slavček ob potoku, da se čitatelju sree krči, tam zopet pretresa bralca, kakor pretresa sopka, kadar bruha iz sebe ognjeno lavo. Od lahne pesmice, do velebné himne, od mojsterskega soneta, do strastne slike nečloveškega boja — vse je zložil v nedosegljivi popolnosti. Njegova dela so zrelo njegovega naroda in poljske zgodovine. Radi tega ostane Poljakom, kar jim je bil doslej, ljubljeneec naroda, predmet obožavanja. Vedno bode Poljak Poljaka dramil.

„Świećmy, czcimy geniusza,  
Bo on w poezye wlał swe życie całe,  
Bo w niej kryształem błyszczą Polski dusza,  
Bo on narodu podniósł cześć i chwale.“

Mickiewicz je velik med največjimi Slovani. V sebi „soustřeďuje hloubku citu Schillerovu, vášen Byronovu, jednoduchost“ a plastiku Homerovu s holubi a naivnou vírou prvňích vyznavačů Kristových“.

Bil je Poljak, bil je Slovan in je naš. Radi tega: Vječnaja slava!

I stawa o nim przez cały świat leci:  
Przez miasta, siola, od grodu do grodu;  
W palace możnych, do niskich chat kmieci:  
„On naszym słoncem! On wieszczem narodu!“  
Nowicki.

## Zgodovina ljutomerske šole.

Odlomek iz ljutomerske kronike, spisal Matej Slekovec.

(Konec.)

Na prošnjo nekaterih ljutomerskih Nemcev je deželni šolski svet v Gradcu z odlokom z dne 19. julija mes. 1893. l. dovolil enorazredno nemško šolo v Ljutomeru za otroke nemške narodnosti. Krajni šolski svet se je sicer zoper to pritožil pri ministerstvu, pa brez uspeha; ministerstvo je rekurz odbilo. Ravno tako je odbilo utok

upravno sodišče a limine. Po tako silnem naporu se je po veliki noči noči 1894. l. odprla nemška šola z enim razredom v sobi, kjer je bil poprej četrti razred. Za učitelja je bil imenovan podučitelj na slovenski šoli, Franc Dernjatsch, otrok je bilo vpisanih 79, seveda večjoma slovenskih.

L. 1895. je pa nemški šulverein po-

stavil posebno poslopje za nemško šolo na stari jezdarnici ali sedanjem živinskem semenjskem trgu. Občina Ljutomerska je darovala prostor in izročila za stavbo, kar sta štajerska in Ljutomerska hranilnica v ta namen darovali. Prva je dala 3000, druga pa 1000 gld.

Dernjatsch Franc učitelj od 22. dne marca meseca 1894. l.

Rojen v Spodnji Polskavi 28. dne novembra mes. 1854. l. začel je službovati 1. dne novembra mes. 1874. l. kot podučitelj v Slov. Bistrici, od koder je prišel 8. dne avgusta mes. 1889. l. v Ljutomer za podučitelja, ter je postal 22. dne marca mes. 1894. l. učitelj-voditelj te šole.

## 2. Šola v Cezanjeveih.

Ustanovitelj te šole je blagi dr. Ivan Gottweiss. On je dal l. 1824. v Cezanjeveih staro leseno mežnarijo podreti in postaviti novo s precej veliko šolsko izbo. V tej začel se je l. 1827. redni pouk. L. 1881. so šolsko poslopje prezidali in s tem pridobili drugo šolsko sobo, tako, da je bilo mogoče šolo razširiti v dvorazrednico. L. 1893. so še vzeli eno učno sobo v najem in otvorili tretji razred. Ta šolska občina utegne dobiti kmalu novo šolo.

Na tej šoli delovali so sledeči učitelji: Mühling Kristijan l. 1827. do 1832.

Rojen l. 1799. Iz Cezanjevee odšel je l. 1832. k Sv. Bolfenku na Kogu, kjer je bil l. 1845. odstavljen. Pa vsled prošnje je to službo zopet dobil, ter posloval tam do l. 1849., ko je odstavljen odšel najbrž na Ogrsko.

Vanek Vaclav l. 1832. do 1837.

Rojen 26. dne decembra mes. 1807. l. v Kraljičnem dvoru na Čečkem, je postal učitelj 28. dne avgusta mes. 1825. l. Iz Cezanjevee je odšel l. 1837. za učitelja na Polenšak, od tam pa l. 1845. na Runeč, kjer je služboval do l. 1863.

Viličnjak Andrej l. 1837. do 1840.

Rojen v Ljutomeru 23. dne oktobra mes. 1813. leta, je služboval kot podučitelj v Ljutomeru l. 1836. do 1837., ko je prišel v Cezanjevee. Od tamkaj je l. 1840. odšel za učitelja v Veržej, kjer je 19. dne julija mes. 1856. l. umrl.

Adanič Jakob l. 1840. do 1859.

Rojen pri Sv. Juriju ob Ščavnici 5. dne julija mes. 1817. l., je prišel 10. dne oktobra mes. 1836. l. za podučitelja na Polenšak, od tam pa koncem leta 1837. v Središče. L. 1840. je prišel v Cezanjevee, od koder

se je l. 1859. preselil na Polenšak, kjer je l. 1869. umrl.

Šijanec Lovrene l. 1859. do 1867.

Rojen pri Sv. Juriju ob Ščavnici 29. dne julija mes. 1833. leta, prišel je 26. dne oktobra mes. 1853. l. za podučitelja k Sv. Jakobu v Slov. gor. Od tam je l. 1854. odšel v Cirkovce, kjer je služil do l. 1856., ko je bil premeščen k Sv. Križu pri Ljutomeru. Januarja meseca 1859. l. je prišel za podučitelja k Svetinjam, a že junija t. l. je postal učitelj v Cezanjeveih. Od tod se je čez 8 let preselil k Sv. Lenartu pri Vel. Nedelji in tam ostal do l. 1872., ko je postal nadučitelj pri Sv. Križu bl. Ljutomeru.

Terstenjak Matija l. 1867. do 1875.

Rojen pri Sv. Bolfenku na Kogu 31. dne julija mes. 1840. l., učitelj postal 1. dne novembra mes. 1857. l. Služboval je kot podučitelj v Ormožu l. 1857. do 1860., pri Mali Nedelji l. 1860. do 1862., in bil od tam premeščen k Sv. Barbari bl. Vurbergu. Pa še isto leto moral je k Sv. Marku, od tam pa l. 1864. k Sv. Tomažu pri Vel. Nedelji. L. 1865. prišel je k Sv. Marjeti na Pesnici, l. 1866. pa za provizorja v Soboto. L. 1867. postal je učitelj v Cezanjeveih, od koder je l. 1875. prišel k Sv. Andražu v Slov. gor., l. 1876. pa v Majšperg, kjer je 10. dne marca mes. 1883. l. umrl.

Kranjc Janez l. 1876. do 1888.

Rojen na Polenšaku 23. dne novembra mes. 1833. l., prišel je 1. dne oktobra mes. 1854. leta za podučitelja v Ljutomer, od tam l. 1856. k Sv. Tomažu pri Veliki Nedelji, l. 1860. pa k Sv. Juriju ob južni železnici, kjer je ostal dve leti. L. 1862. prišel je za provizorja k Sv. Trojici v Haloze, od koder je l. 1866. prišel za podučitelja k Sv. Križu bl. Ljutomeru in tam ostal do l. 1871. Od tam prišel je za učitelja na Hum, l. 1873. na Polenšak, l. 1876. pa v Cezanjevee. Tam je l. 1883. postal nadučitelj, l. 1888. pa je stopil v pokoj.

Juvan Jožef, nadučitelj l. 1888. do 1892.

Rojen v Slaču na Kranjskem l. 1838. je postal učitelj 1. dne novembra meseca 1857. l. Služboval je po raznih krajih na Kranjskem, ter bil podučitelj pri Mariji Hilf in Sv. Andražu v Gradcu, od koder je l. 1879. prišel za učitelja na Ptujsko goro, od tamkaj pa l. 1883. k Sv. Urbanu bl. Ptuja. L. 1888. prišel je za nadučitelja v Cezanjevee, kjer je 15. dne septembra mes. 1893. l. stopil v pokoj.

Schneider Franc, nadučitelj od 1. dne oktobra meseca 1892. l.

Rojen v Ljutomeru l. 1863., prišel je 1. dne novembra mes. 1883. l. za podučitelja na Cven, od koder se je preselil 1. dne oktobra meseca 1892. l. kot nadučitelj v Cezanjevece.

### 3. Šola na Cvenu.

Ta šola, z ličnim poslopjem, se je ustanovila l. 1882. za občine Cven, Mota, Gornje in Spodnje Krapje in 16. dne oktobra mes. t. l. kot enorazrednica otvorila. Že v na-

slednjem letu 1883. se je razširila v dvo-, l. 1894. pa v trirazrednico.

Prvi učitelj in od l. 1883. nadučitelj je Pušenjak Tomaž. Rojen v Bunčanih pri Sv. Križu bl. Ljutomera 18. dne decembra mes. 1861. l., je prišel 1. dne novembra mes. 1880. l. za podučitelja h Kapeli pri Radgoni, od tam pa 15. dne oktobra meseca 1882. l. za učitelja na Cven. L. 1883. je postal nadučitelj.

## Slovstvo.

### Novosti.

Knjigarna J. Giontini-jeva v Ljubljani založila je dve novi mladinski knjigi, katerih bode naša mladina gotovo vesela in na kateri torej slovenske odgojitelje in učitelje opozarjamo.

„Na različnih potih“. Povest, primerna dečkom od 11.—14. leta. Nemški spisal Franc Frisch. Za Slovence priredil Janko Leban, nadučitelj na Trebelnem pri Mokronogu. — To je naslov prvi knjižici, ki stane vezana 24 kr. (s pošto 27 kr.). Povest „Na različnih potih“ izšla je v nemščini že v III. izdaji. Ker je prevedena v lepo, čisto in narodno slovenščino, smo uverjeni, da se bode pri nas tudi ta l. slovenska izdaja kmalu razprodala.

Drugi knjigi je naslov:

„Sto narodnih legend“. Slovenski mladini in preprostemu ljudstvu v pouk in zabavo nabral in priredil Antod Kosi. — „Legende“, katere je zbral in uredil g. A. Kosi, so se mladini že toliko prikupile, da so vse izdaje „Legend“ v knjigotrštvu pošle. Gospod Kosi je iz pošlih izdaj izbral torej najlepše legende ter dodal še 52 nenatisnjenih. Izvestno poida tudi nova izdaja kmalu, saj so zbrane legende najprimernejše berilo mladini, ki išče pouka in zabave. Ta knjiga stane vezana 60 kr. (s pošto 65 kr.).

„Zabavni listi za slovensko mladino“. Izdaja: Društvo za zgradbo učit. konvikta v Ljubljani. Ureja: E. Gangl. — I. zvezek: Pri stricu. Povest. — Spisal Ivo Trošt. — V Ljubljani. Tiska in zalaga Rudolf Milic 1898. Strani 111. Cena 40 kr.

Novo podjetje, katerega čisti dohodek je namenjen v blag namen: za zgradbo učit. konvikta v Ljubljani. Že radi tega bi ga naj slov. učiteljstvo, kolikor najbolje možno podpiralo. O povesti v I. zvezku „Pri stricu“ pa nam morda spiše kateri naših strokovnjakov v tej smeri obširnejšo oceno. Bodemo mu mi in čitatelji hvalažni za to.

„Slovanska knjižnica“. Zvezek 72. je prinesel II. del jako zanimivega Stiasnyjevega potopisa o Rusiji in njenih prebivalcih. Dne 15. maja pa je izšel dvojnati snopič 73. in 74., ki obsega izvirno romantično žaloigro v petih dejanjih in izvirni romantiški igrokaz v treh dejanjih. Prva je naslovljena „Strahomir“. Spisal Ivan Benko, drugi pa „Mlada Zora“, spisal Milovan. — Cena dvojnatemu zvezku je 36 kr.

„O jetiki, sušici ali dèri“. Tako se zove 42 strni obsezujoča knjižica, kateri želimo največje razširitve. Pisatelj dr. A. Pogačnik, zdravnik v Gorici, je zdravnik že 42 let. Prej je bil vojaški višji zdravnik ter skozi 25 let specialist za pljučne bolezni na Dunaju. Takrat so ga klicali celo na cesarski dvor in k najvišjemu plemstvu. Kakor sloveči Kneipp, je tudi dr. Pogačnik poskusil svoj način zdravljenja praktično na samem sebi. Bil je namreč sam jako bolehen na pljučih, radi česar je pustil vojaško službo ter se z vso unemo posvetil proučevanju te bolezni, hoteč koristiti sebi in drugim sotrpinom. V nemškem jeziku je izdal knjigo z naslovom: „Die Tuberkulose und Tuberkelbacillen. Knjiga ta je doživela pet natiskov in je bila odlikovana z veliko zlato svetinjo na mejnarodni razstavi v Bruselju l. 1888. Nemci so pozdravili Pogačnikovo knjigo z veseljem. „Der Coursalon“, list ureduvan po kopališkem zdravniku dr. Josipu Hirschfeldu, in vseučiliški profesor dr. Škoda sta se izrekla o Pogačnikovi knjigi jako priznalno. Slovenska izdaja se opira zvečine na peti natisek Pogačnikove nemške knjige. Gotovo bode vsakdo s pridom bral to knjižico, in zato je vredna, da se razširi mej Slovenci. Posebno jo priporočamo slovenskim učiteljem. Knjižica se dobiva po 28 kr. v Trebelnem pri Mokronogu pri tovarišu, nadučitelju Janku Lebanu.

# Društveni vestnik.

Št. 251.

## Iz „Zaveze slovenskih učiteljskih društev“.

„Pedagogičsko društvo v Krškem“ javi nastopno predavanje za letošnje zborovanje „Zaveze“:

„Vzorni načrti kmetijskih stavb z ozirom na deške meščanske šole s kmetijskim značajem“. S podobami in modeli pojasnjuje J. Bezljaj.

Dalje je volilo delegate:

2. Krško učiteljsko društvo gg.: 6. Albert Brozovič. 7. Ivan Žic.

3. Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani gg.: 8. Juraj Režek. 9. Janko Likar. 10. Engelbert Gangl. 11. Frančišek Črnagoj. 12. Jakob Dimnik. 13. Luka Jelenc. 14. Ivan Krulac. 15. Lovro Letnar. 16. Anton Razinger.

Gospice pevke in gospode pevce, kateri mislijo sodelavati pri jubilejnem koncertu, prosimo še enkrat, da naj se oglase za glasove pri tajniku pripravljalnega odbora g. Engelbertu Ganglu v Ljubljani. Pogrešamo jih še prav veliko! Pokažimo svetu 3. avgusta meseca letos v Ljubljani, kaj premore združeno slovensko učiteljstvo! Direktorij.

**Bočna.** (O zborovanju gornjengraškega učiteljskega društva dne 12. maja mes. t. l.) Z radostjo beležim, da je bilo v kljub slabemu vremenu naše zborovanje tokrat polnoštevilno obiskano. Pridružili so se nam tudi nekateri gostje, kakor gospa Žagerjeva, gospoda Tratar in Strmečki.

Gospod predsednik pozdravi došlece ter spominja se ranj. gosp. Jeranka, zvestega tovariša v našem društvu, ki je v najlepši dobi življenja moral umreti. V znak sožalja ustanejo navzoči.

Spominja se tudi drugega, doslej vedno zvestega nam tovariša g. Lorberja, ki je nastopil svojo nadučiteljsko službo v drugem okraju.

Po predsednikovem pozdravu vršil se je dnevni red tako le:

I. Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

II. Dopisi. Društvu je došlo več dopisov, kakor a) „Lehrerbund-ov“, ki poroča o velikonočnem zborovanju tega društva v Gradcu.

b) Dopis „Zaveze“, ki podaja „pravila šolskega muzeja slovenskega in istrsko-hrvatskega učiteljstva“.

c) Poročilo g. Kranjca v Šmartnem.

d) Miličeve tiskarne v Ljubljani „Nabiralna pola zabavnih listov za slov. mladino“.

III. Glavna točka obširnega dnevnega reda bilo je podavanje gosp. Žager-ja „O lepomislu v ljudski šoli“.

Po kratkem uvodu govoril nam je gospod tovariš o pomenu in svrhi lepomisla. Poudarjal je, da učitelju ni dovolj le osvojiti si lepo pisavo, marveč in kar je tudi glavno, jo tudi prav učiti. Po mnogih podatkih in dokazih kako ravno lepomisla dovede

do čistosti, redu in pravilnosti, kako ono pri učencih vpliva na okus, voljo in vztrajnost, prešel je gospod podavatelj k zgodovini lepomisla. Najpred se je lepomisla gojilo po samostanih. S 13., 14. stoletjem začeli so se učenci le iz imovitih in plemenitih hiš lepomisla učiti. — Do 19. stoletja učilo se je ono le tako, da so učenci le mehanično prepisovali.

Ivan Kristof Albrecht kot začetnik lepomisla in za njim cela vrsta zgodovinsko znamenitih mož, skušala je lepomislu dati pravo metodo.

Našel nam je tukaj gospod govornik raznotere metode in može, ki so stremili po teh metodah privedi učence do pravega, samostalnega lepomisla.

Preveč bi mi naraslo poročilo, ako bi hotel natančneje zabeležiti to tako korenito in zanimivo razpravo. Gotovo bode g. Žager tudi širšim krogom učiteljstva ustregel, ako svoj referat objavi v našem strokovnem listu. (Gotovo! Uredn.)

Živahno odobravanje, ki je sledilo temu vse-skozi strokovnjaškemu spisu, bilo je dokaz, da trud gospoda govornika ni bil zaman.

V prihodnji uri obetal nam je podati učno sliko o lepomislu.

IV. Ta točka „O metodi I. nemške vadnice in nje uporabi“ morala se je za to zborovanje iz jako važnih vzrokov opustiti.

V. Že lansko leto je bil voljen odbor, ki ima skrbeti, da tudi mi po svojih močeh praznujemo 50letnico vladanja premilega nam vladarja. Ker pa je g. Lorber, ki je bil v odboru, odšel v rogaški okraj, voljen je bil namesto njega g. Zmerzlikar, ki je tudi prevzel vodstvo petja.

Odbor je določil, da se ta slavnost vrši meseca julija na Gorici, kjer se bode tudi v ta namen darovala slovesna sv. maša.

Slavnostnim govornikom izvolil se je gospod Praprotnik.

VI. Društvene zadeve. Gospod Praprotnik razjasnil nam je razmere med slovenskimi in nemškimi učit. društvi. Večina nemških društev je proti temu, da „Lehrerbund“ razpade. A mariborsko nemško učit. društvo deluje zvesto in vztrajno zato, torej prej ko slej „Lehrerbund“ preneha, in ustanovila se bode nova stranka „mladih“. Gospod Praprotnik naznani tudi, da je iztopil iz Lehrerbunda, kakor odbornik in radi tega tudi ni bil navzoč pri velikonočnem zborovanju v Gradcu. Naprosil pa je gosp. Gradišnika, da naše društvo zastopa, kar je gospod tovariš tudi storil.

Delegatom za prihodnje zborovanje „Zaveze“ voljena sta gosp. Praprotnik in Kocbek.

Govorilo se je tudi o nameravanem slovenskem društvu „Samo pomoč“ in izrekla se je želja, da bi se to skoro ustanovilo.



Na došel poziv g. Horvateka iz Gusswerka, kako namreč misli in želi društvo, da bi se liki pred 2 letoma sešlo učiteljstvo v Gradcu, ali pa je morda boljše, da se shajajo posamezni okraji — izreklo se je, da je gotovo bolj umestno in vsi bi bili zato, ako se skupno vse štajarsko učiteljstvo snide, če se namreč tudi ta shod tako polnoštevilno obnese kakor v Gradcu pred 2 letoma, ako pa ne, boljše je nikakoršnega kot mlačen in polovičarski shod.

Prihodnje slavnostno zborovanje vrši se meseca julija na Gorici.

Po več ur trajajočem, vseskozi zanimivem zborovanju, sledila je kaj živahna in vesela domača zabava, za kar „hvala“ v prvi vrsti gospej Dedičevi.

**Od Dravinje.** Slovenjebistiško učiteljsko društvo zborovalo je dne 12. maja mes. t. l. v Slov. Bistrici.

G. predsednik pozdravi prav prijazno vse navzoče društvenike, katerih se je zbralo lepo število, predstavi zborovalcem o Veliki noči v naš okraj došle tovariše gg. Špana, Kokljna in Schampa, katere zbor s krepkim „Živio“ pozdravi ter tako izrazi svojo radost nad njih pristopom k našemu društvu.

Kot prva točka dnevnega reda prebere se zapisnik zadnjega zborovanja ter se odobri.

Dopis g. Praprotnika, s katerim nas vspodbuja k nabiranju narodnih pesmi, vzame se na znanje. Ker je stvar velike važnosti, nadejati se je, da stori vsak učitelj v tem oziru, kolikor hode v njegovih močeh.

Zelo nas je tudi razveselil pozdrav in razglednica, katero nam je poslalo pri zborovanju zbrano učiteljstvo šentlenartskega okraja od Sv. Trojice v Slov. goricah. Sklene se, da jim danes v Slov. Bistrici zbrano učiteljstvo pošlje enak pozdrav. — O točki „Samovladarstvo učitelja z ozirom na šolski red in šolsko higijeno“ podaval je g. Polanec jako izborno in temeljito. V dobro sestavljenem in z mnogimi citati zdravniških avtoritet opremljenem govoru povdarjal je g. referent, da je učitelju pri pouku mladine posebno tudi treba gledati na primeren telesni razvoj svojih učencev ter vse odstraniti, kar to ovira. Podal nam je tudi mnogo, iz svoje prakse mu dobro znanih namigljajev, kako bi naj učiteljstvo v tem oziru postopalo, da ustreza navedenim zahtevam, in da bi učiteljstvo vsega okraja v tem oziru kolikor mogoče enotno postopalo. Povedal nam je pa tudi iz svojega učiteljevanja znan mu slučaj, kako učitelj neke šole na res nečuten način svoje učence muči in njih telesni razvoj naravnost ovira ter tako „skrbi“, da ostanejo učenec itak ne posebno priljubljene slovniske ure ves čas življenja v žalostnem in slabem spominu.

Ker je bil g. blagajnik zopet zadržan udeležiti se zborovanja — a on hoče na vsak način račun

sam položiti — morala je ta točka tokrat zopet izostati. Da bi pa ta, že tako dolgo zavlečena stvar prišla vendar enkrat do svojega konca, predlaga g. Vobič naj se g. predsednik pooblasti, da g. blagajnik njemu pismeno račun položi, katerega on pregleda in ga potem tačasnemu g. blagajniku izroči.

Na to poroča g. predsednik prav na drobno o točki „kako se bo obhajala slavnost petdesetletnice presvitlega cesarja pri okrajni uradni konferenci“, kakor je to sklenil stalni odbor za slovenjebistiški in šentlenartski okraj. Ob 8. zjutraj začne se v primerno okrašeni učni sobi 4. letnika na c. kr. učiteljsku v Mariboru slavnostno zborovanje s slavnostnim govorom velcenj. g. okrajnega nadzornika dr. J. Bezjaka. Po slavnostnem govoru zapoje učiteljstvo „Cesarsko pesem“ in „Avstrija moja“. Tudi se sestavi pri uradni konferenci udanostna izjava, katero izroči g. nadzornik v spremstvu po enega zastopnika iz vsakega okraja c. kr. namestniku v Gradcu. Naš okraj bode zastopal g. Ivan Kristl.

O točki „kako bo obhajalo naše društvo slavnost petdesetletnice presvitlega cesarja“ vnela se je živahna debata. Stavili so se razni predlogi! Konečno se sprejme, da priredi društvo meseca avgusta izlet v Studenice ter tukaj obhaja to slavnost. V odbor, ki ima natančnejši vspeled sestaviti, bili so voljeni gg. Polanec, Svetlin, Koklj in Koropec.

— Ko ste še bili rešeni dve, v vprašalno skrinjico došli vprašanja, zaključil g. predsednik zborovanje.

Po zborovanju pridružile so se nam nekatere cenjene redbine v obližju Slov. Bistrice stanujočih učiteljev. V živahni družbi, med veselimi petjem in v prijateljskem pogovarjanju pozabili smo svoje vsakdanje skrbi in težave ter se radovali krasnega pomladanskega dne.

**Iz Ribnice.** Marenberško učiteljsko društvo je zborovalo dne 12. majnika meseca v Vuhredu. Navzočih je bilo 21 udov (izmed 26), eden gospod tovariš je opravičil svojo odsotnost. Prva točka dnevnega reda je bila hospitacija. Zbrali smo se tedaj v 2. razredu dvorazrednice v Vuhredu. Gosp. Bog. Rossmann je nam pokazal, kako se naj učenci seznanijo z razširjenim stavkom. — Ko so učenci odšli, pozdravi gosp. predsednik navzoče povdarjajoč, da je gotovo prva točka marsikaterega privabila, čemur dokaz je tako obilna udeležitev. Pri razgovoru o hospitaciji se je posebno omenilo, da je g. Rossmann pravo zadel, ker je razširil stavek najprej s predmetom, ne pa kakor večina, posebno nemških slovnice s prilastkom. Tudi se je obravnavalo vse tako kratko, naravno, napeljuje učence k samodelavnosti, da smemo biti prepričani, da pri takem postopanju učenci stvar morajo popolnoma umeti. Burno odobravanje in priznavanje je nagradilo podavalčev trud.

Zapisnik zadnjega zborovanja se prečita in odobri.

Dopisi: Dopis lipniškega učiteljskega društva, tiče se opetnega splošnega učiteljskega shoda. Gosp. Neuner omeni, da je v tej zadevi govoril z nekim deželnim poslancem, kateri meni, da bi bilo umestno, ako bi učiteljstvo zopet v prav mnogobrojnem številu zborovalo in demonstriralo. Izrekli smo se soglasno za delni shod v smislu tovariša g. Horvateka, in sicer za nas v Mariboru kak četrtek izjemši tisti dan, katerega „Zaveza“ zboruje.

Gospod okrajni šolski nadzornik nas opozarja na vprašanja, katera se bodo obravnavala pri letošnji konferenci štaj. šolskih nadzornikov ter iz razi željo, naj se mu naša mnenja in želje, tičeče se teh predmetov, naznanijo. — a) O uradnih spisih. Gosp. Harrih predlaga, naj se imenik in razrednica združita v eno knjigo, kakor je to upeljano na Koroškem. Na levi strani je namreč imenik, na desni pa razrednica. Preloži se do prihodnjega zborovanja, da se nam predloži obrazec, ker drugače je težko sklepati. b) Na kaj se naj okrajni šolski nadzornik pri nadzorovanju posebno ozira? — (Omenim le, da se navedeno ne tiče našega okraja, temveč so to želje v obče, kakor to zahteva naloga in želi zvedeti naš povsod priljubljeni gosp. nadzornik.) — Naj se strogo pazi, da krajni šolski svet svoje dolžnosti tudi natančno izpolnjuje in v slučaju, ako živi učitelj s krajnim šolskim svetom v prepiru, naj se gleda, ali ta prepir znabiti ni posledek prenatanežnega izpolnjevanja učiteljevih dolžnostij. Naj se dela razloček med učenci ravnin in učenci gorovja. Na šolske zamude se naj bolj ozira, jezikovne razmere se morajo posebno vpoštevati. Strogo se naj zahteva, da ima vsaka šola potrebna učila, učenci pa vse pri pouku potrebne reči. V vsak proračun naj se postavi tudi znesek za nakup učil, pa se ta tudi v to svrhu porabi. Dalje zahtevamo neobhodno prostost v metodi. Glavna reč je le, da se smoter doseže. Krajni šolski svet je obvezan, učiteljevo stanovanje — ako sobe niso slikane — vsako leto osnažiti in pobeliti dati, in skrbeti, da je ognjišče itd. v primernem stanu. V interesu šole ima le učitelj oskrbovati proti primerni plači pisarije krajnega šolskega sveta. Predsedništvu se naroča, da se obrne do okrajnega šolskega sveta, da ta blagovoli v tem oziru potrebno ukreniti. c) Dolžnosti nadučiteljev pri upeljavi učit. kandidatov v praktično šolstvo. Nasvetuje se: Kolegijalno

postopanje nadučitelja s podučitelji. Nadučitelj naj izdeljuje z istimi učne načrte, se ž njimi za pouk pripravlja in prav pridno hospituje. Pa tudi podučitelj naj se v vsem, česar ne ve in česar ne zna, obrne do svojega voditelja ter ga vpraša, le-ta bode mu gotovo rad pomagal in postregel. d) O premembih okrajnih učiteljskih konferencah. Zahteva se: Manje vprašanj, k večemu dve, med tema eno praktično. Učiteljstvo naj se ne sili, vprašanja pismeno izdelovati, saj vsak marljiv in za napredek vnet učitelj to itak sam stori. Konferenca naj traja največ štiri ure. Ostanemo pri tem, da se vrši vsako leto ena konferenca in po več okrajev naj se združuje. Zahteva pa se tudi, da udeleženci dobe vsaj toliko oškodnine, da jim ne bo treba se na lastne stroške udeleževati konferenc. V interesu temeljitega obravnavanja naj se podavatelj prej določi. Vsak zapisnikar naj dobi za svoj velik trud najmanj 5 gld. odškodnine iz deželnega šolskega zaklada. Kako dolgo pa to ni vsprejeto in urejeno, dobi vsak zapisnikar iz marenberskega okraja iz društvene blagajnice po 5 gld. Izbereta se gospdč. Dobrin in gosp. Albrecht letošnjim zapisnikarjem.

Gosp. Sitter poroča o zborovanju delegatov dne 8. aprila v Gradcu. Poročilo bilo je tako zanimivo in natančno, da so je vzelo z obnim priznavanjem na znanje.

Posvetovali smo se še o vprašanjih navedenih v 9. štev. str. 164 „Steirische Schul- und Lehrer-Zeitung“. Ker se je naše društvo izreklo za učiteljski shod v Mariboru, zatagadelj je proti zborovanju „štaj. učit. zaveze“.

Gospod predsednik naznani, da je društvo „Selbsthilfe“ javilo smrt društvenika I. Puschnig, ter imenovano društvo najtopleje priporoča.

Nasveti: Razdelitev brezplačnih, ubožnih zvezkov naj prevzame učiteljsko društvo in trdka naj se naprosi, da pošlje zanaprej take zvezke njemu. Večkrat se namreč prigodi, da prodajalci takih zvezkov šoli ne izroče, ali pa jih celo prodajajo.

Prihodnje zborovanje na Breznu. Gospod predsednik še obžaluje omeni, da izgubi naše društvo jako marljivega uda. Gosp. Bog. Rossmann zapusti namreč konci junija meseca — akoravno že več let stalno nameščen, baje zaradi „prematne plače“ — učiteljski stan in se poprime drugega poklica.

—n.

## Dopisi in razne vesti.

**Maribor.** V nastopnem podajemo prašanja, katera so dobili pred tukajšnjo izpraševalno komisijo kandidatje pri zadnjih pismenih izpitih za učno usposobljenost ljudskih in meščanskih šol.

A. Za meščanske šole:

I. Iz pedagogike. 1. Die Definition und

ihre Anwendung beim Unterrichte. — 2. Kurze Uebersicht der allgemeinen Schulordnung vom J. 1774.

II. Slovenski jezik. 1. Prešern, stvarnik in ustanovitelj slovenskega pesništva. — 2. O glasovni izpremenjavi goitnikov v sklanji, spregi in skladju.

III. Nemški jezik. 1. Die Bestrebungen der romantischen Dichterschule sind zu charakterisieren und durch eine kurze Besprechung der wichtigsten Werke derselben zu erweisen. — 2. Ueber die Bildung der Eigenschaftswörter durch Ableitung und Zusammensetzung.

IV. Zemljepisje. 1. Die Entstehung der Gletscher und die wichtigsten Erscheinungen an denselben. (Slovenski). — 2. Der Wein- und Obstbau in Innerösterreich. — Dazu ist eine oro-hydrographische Skizze Kärntens zu zeichnen.

V. Zgodovina. Karl IV. Regierung in Deutschland und besonders in Böhmen.

VI. Matematika. 1. Jemand soll 6000 K nach 1 Jahre 15 Tagen abzahlen; statt dessen möchte er die Schuld in 6 gleichen Raten, jede immer um 1 Monat später als die vorhergehende, abtragen; wann muß die erste Rate bezahlt werden?

2. Suche das größte gemeinschaftliche Mass der Ausdrücke:

$$a^4 - 4a^3 + 8a^2 - 4a + 7, a^4 - 2a^3 + 10a + 7 \text{ und } a^3 - 5a^2 + 11a - 7.$$

3. Das Volumen einer regulären achtseitigen Pyramide beträgt  $v = 768 \text{ cm}^3$ , die Seite der Basis  $a = 6 \text{ cm}$ ; wie gross ist der Neigungswinkel einer Seitenkante gegen die Grundfläche? (Zuerst allgemein.)

VII. Naravopisje. 1. Formen der Hautbekleidung bei den Wirbelthieren. — 2. Die wichtigsten Eisenerze sind aufzuzählen und nach ihren morphologischen, phisikalischen und chemischen Eigenschaften zu charakterisieren. (Slov.)

VIII. Naravoslovje. 1. Fortpflanzung der Wärme durch Strahlung. — 2. Accumulatoren. (Slovenski).

#### B. Za ljudske šole:

I. Iz pedagogike. Welche Mittel stehen dem Lehrer zu Gebote, seinen Unterricht anziehend zu machen?

II. Slovensko. Pouk bodi psihologičen.

III. Računanje in geometrično oblikoslovje. 1. 100 kg Buchenholz erzeugen beim Verbrennen ebensoviel Wärme als 81 kg Fichtenholz; wie viel  $\text{m}^3$  Fichtenholz haben gleichen Heizeffect mit 100  $\text{m}^3$  Buchenholz, da 1  $\text{m}^3$  Buchenholz 740 und 1  $\text{m}^3$  Fichtenholz 470 kg wiegt. (Das methodische

Verfahren ist mit Worten anzugeben.) — Slovenci slovenski.

2. Jemand kauft am 5. October einen Wechsel von 1280 fl., zahlbar am 15. November, à  $5\frac{1}{2}\%$  Discout; wie viel hat er dafür zu bezahlen?

3. Ein kegelförmiger Filtriertrichter soll 6 l fassen und oben 25 cm weit sein; wie viel muss dessen Tiefe betragen?

IV. Iz realij. 1. Welche elementaren Beobachtungen können an der Sonne gemacht und welche einfache Sätze können über die Beobachtungen gebildet werden? (Mittelstufe). — Slovenci slovenski. — 2. In welcher Weise sind die Wiederholungen im geschichtlichen Unterrichte einzurichten. — 3. Luftzug und Wind. Es ist eine kurze Disposition für die methodische Behandlung dieses Stoffes zu entwerfen.

(Imenovanje.) Nadučitelj - voditelj Matej Kante, okrajni šolski nadzornik v Sežani, je imenovan učiteljem na c. kr. vadnici v Gorici. Čestitamo!

(Imenovanje.) Sin nadučitelja v Št. Pavlu pri Preboldu in suplent na mariborski gimnaziji, gospod dr. Franc Vidic, imenovan je urednikom slovenske izdaje državnega zakonika v VIII. čin. redu. Čestitamo!

(Slovenski šolski muzej v Ljubljani) v spomin in proslavo cesarjeve 50letnice: Sl. c. kr. mestni šolski svet ljubljanski je pozval šolska vodstva, da šolski muzej krepko podpirajo. — „Slovenska Matica“ se bo udeležila šolskega muzeja s strokovnimi knjigami iz svoje zaloge, — „Glasbena Matica“ bo darovala muzeju vse muzikalije in knjige — vsake po en iztisek — kar jih ima v zalogi. — „Československa jednota“ v Pragi je poslala slovenskemu šolskemu muzeju v dar blizu 50 knjig pedagoške vsebine. — „Jednota českých matematiků“ v Pragi nam je poslala vsake knjige po en iztisek, kar jih je izdalo to društvo. Istotako bo obdaril ljubljanski muzej tudi „hrvatski pedagog. književni zbor“ z vsemi knjigami, kar jih je izdalo to društvo; pa tudi od „hrvatske deželne vlade“ se nam obljubljuje zdatna podpora. — Eppur si muove! — Šolski muzej bo nastanjen v I. mestni šoli v Komenškega ulicah in se bode o priliki zborovanja „Zaveze“ slovesno otvoril s sv. mašo, ki se bo služila v stolni cerkvi sv. Nikolaja.

Št. 419, O. Š. S.

#### Natečaj.

Na mešanaj dvorazrednici se slovenskim učnim jezikom v Jelšanah popolniti je mesto učiteljice III. plačilnega reda.

Dohodki združeni s to službo razvidni so iz deželne postave za Istro z dne 14. decembra meseca 1888. l., dež. zak. št. 1 ex 1889.

Prositeljice naj svoje pravilno opremljene prošnje predpisanim potom tekom štirih tednov sem predložé. C. kr. okr. šolski svet Volosko, dne 31. maja mes. 1889.

Št. 877, I.

#### Podučiteljsko mesto.

Na dvorazrednici v Manjsbergu, III. plač vrsta in prosta izba je namestiti služba podučitelja.

Prosilci in prosilke za to mesto naj vložijo svoje redno opremljene prošnje predpisanim potom pri kraj. šolsk. svetu Manjsberg blizu Ptujске gore do 26. junija meseca 1898. l.

Okrajni šolski svet v Ptuj, dne 28. maja meseca 1898. l.

Predsednik: Apfaltrern s. r.

SL. 1088, O. ž. sv. **Razpis natečaja.**

V tem šolskem okraju razpisujejo se sledeče službe:

1. Nadučitelja-voditelja štirirazrednice v Sežani.  
2. Učitelja-voditelja enorazrednice na Vatovljah.

3. Učiteljice na dvorazrednicah v Gorjanskem, Kostanjevici in Zgoniku.

Navedene službe so III. plačne vrste, dohodki teh so določeni v deželnih postavah 10. marca mes. 1870 in 15. oktobra mes. 1896.

Prošnje s postavnimi svedočbami in sicer gledé prosilcev iz drugih okrajev potom c. kr. okrajnih šolskih oblastnij je vlagati v dobi šestih tednov pri podpisnem.

C. kr. okr. šolski svet Sežana, 31. maja mes. 1898. l.

*Predsednik: Dr. Laharnar s. r.*

Štev. 480, II.

**Natečaj.**

(Učiteljsko in podučiteljsko mesto.)

Na petrazredni ljudski šoli v Makolah bo se začetkom bodočega zimskega tečaja definitivno umestilo učiteljsko in podučiteljsko mesto, poslednje, če bo treba, provizorično.

Prosilci ali prosilke za ti mesti, za kateri se dobi letna plača po III. plačilnem razredu in zraven tega za podučiteljsko mesto še prosto stanovanje, naj vložijo svoje prošnje, katere morajo biti opremljene s spričevalom učne usposobljenosti in zrelostnega izpita, oziroma samo z zadnjim, predpisanim potom pri krajnem šolskem svetu v Makolah do 30. junija meseca 1898. l.

Okr. šolski svet v Slov. Bistrici, dne 23. maja meseca 1898. l.

1-2

*Predsednik: Kankowsky s. r.*

Št. 206.

**Razpis podučiteljskih služb.**

Na šolah pri Sv. Duhu, Kapeli, Sv. Petri in na Ščavnici (III. plač. vrsta) so podeliti s 1. novembrom t. l. podučiteljske službe, in sicer na vsaki šoli ena, stalno ali pa tudi začasno. Na šoli pri Sv. Petru je mali prispevek in na Ščavnici prosta soba za stanovanje.

Obeh deželnih jezikov popolnoma zmožni prositelji naj vložijo svoje prošnje, tudi obložene z spričevalom zrelosti in z dokazom avstrijskega državljanstva, službenim potom pri dotičnih krajnih šolskih svetih najdalje do zadnjega junija t. l.

Okr. šolski svet v Gornji-Radgoni, dne 25. maj. meseca 1898. l.

1-2

*Predsednik: Supančič s. r.*

**Učiteljsko mesto.**

Na novoustanovljeni enorazrednici Sele-Verhe, plačilni razred III. in prosto stanovanje v novem šolskem poslopju, se s 1. novembrom mes. 1898. l. podeli služba učitelja-voditelja.

Prošnjički za to službo naj vložijo svoje prošnje, opremljene z zrelostnim in usposobljenostnim spričevalom ter z dokazom avstrijskega državljanstva in

usposobljenosti za subsidijarni pouk katol. vero-nauka predpisanim potom do 10. julija mes. 1898. l. pri krajnem šolskem svetu Sele-Verhe, pošta Slovenjigrade.

Okrajni šolski svet Slovenjigrade, dne 1. jun. meseca 1898. l.

*Predsednik.*

Št. 209.

**Razglas.**

Na dvorazredni ljudski šoli pri Sv. Duhu (III. plač. vrsta) je nadučiteljska služba izpraznjena.

Obeh deželnih jezikov zmožni prositelji naj vložijo svoje pravilno in tudi s spričevalom zrelosti ter z dokazom avstrijskega državljanstva obložene prošnje do 5. julija mes. t. l. pri krajnem šolskem svetu Sv. Duh, pošta Sv. Jurij na Ščavnici.

Okr. šol. svet v Ljutomeru dne 3. junija mes. 1898.

**Podučiteljska služba**

se podeli definitivno ali provizorično na dvorazredni ljudski šoli III. plačilnega razreda s prostim stanovanjem v Št. Janžu na Vinski gori.

Prošnjički in prošnje, zmožni obeh dež. jezikov, naj vložijo svoje redno opremljene prošnje z dokazom avstrijskega državljanstva predpisanim potom do 10. julija meseca 1898. l. pri krajnem šolskem svetu Št. Janž na Vinski gori, pošta Velenje.

Okrajni šolski svet Došanj, 1. junija meseca 1898. l.

*Predsednik.*

Na zahtevanje se pošilja **brezplačno**

**ilustrovani cenik**

za navadne in c. kr. izklj. privileg. harmonije in didaktofone.

V obila naročila se priporoča trdka:

**Josef Lenarčič & Comp.**

na Vrhniki pri Ljubljani.

Nov šopek napevov za šolo je:

**Štirideset napevov za šolske pesmi**

v Koprivnik-Majcenovi „Začetnici“.

Na svetlo dal Anton Kosi, učitelj.

**Cena 25 kr.**

Knjžica se naroča — najbolje s pošto nakaznico — pri izdavalstvu v Središču, kateri ima v zalogi tudi „Zabavno knjižnico za mladino“. Sedmi zvezek tega mladinskega zbornika je ravno kar zagledal beli dan. Cena snopiču je 15 kr. ozir. 17 kr. s poštnino vred. 5-8

**H**igij. c. kr. priv. šolske klopi in dovoljenje za njih ponarejanje priporoča po nizki ceni in tudi na obroke.

V Mariboru.

**Iv. Weixl**, naduč. v pok.

**Tovariši in tovarišice, kupujte in naročujte „Knjižnico za mladino“!**

Vsebinska. I. Učava in učna pot spisja in jezikovega zloga v ljudski šoli, (Radosl. Knaflič.) — II. O navadnih ulomkih. (I.) (Mat. Heric.) — III. Adam Mickiewicz. (Drag. Přibil.) — IV. Zgodovina ljutomerske šole. (M. Slekovec.) (Konec.) — V. Slostvo. (Novosti.) — VI. Društveni vestnik. — VII. Dopisi in razne vesti. — VIII. Natečaji in inserati.

Lastnik in založnik: „Zaveza“

Tisk tiskarne sv. Cirila v Mariboru.